

Jeg vil dernæst sige, at det har undret, ja, jeg maa næsten sige bedrøvet mig lidt, at her ikke er fremkommet nogen Understøttelse af, hvad jeg fremsatte i mit første Foredrag om, at det vilde være haardt for den fattige Mand, naar der skulde betales 2 Millioner i eet Aar og i to Terminer. Jeg skal igjen henlede det høitærede Things Opmærksomhed herpaa; thi jeg troer, at de Bemærkninger, jeg derom gjorde, vare aldeles begrundede. — Forøvrigt skal jeg tillade mig at talke den høitærede Indenrigsminister for den Maade, hvorpaa han besvarede de Uttringer, jeg fremsatte. Med Hensyn til Bladenes Privilegier skal jeg tillade mig at gjøre opmærksom paa, at hvis jeg ikke er feil underrettet, bleve disse Privilegier ved sidste Thronliste fornyede med den Til sætning: „indtil videre“, og altsaa ligger der ikke deri noget fast personligt Privilegium. Naar dette „videre“ kommer, kan der være forffjellige Meninger om, men jeg har den Opfattelse, at det er kommet, og at Staten trænger til denne Indtægt. — Hvad angaaer de Bemærkninger, jeg gjorde med Hensyn til Industrien og Haandværket og om Statens Fremhjælp af dem, er det visseelig, hvad den ærede Minister ogsaa gik ud fra, aldrig faldet mig ind, at Staten directe skulde understøtte nogensomhelst Industridrivende eller nogen enkelt Industriegreen. Den Understøttelse, jeg talte om, var en indirecte Understøttelse, ved at man fremmede Oplysning og Dannelse blandt Haandværkerne og Arbeidsklassen i det Hele. Denne Oplysning gaaer i to Retninger. For det Første er der den techniske for det specielle Sag, hvori man arbejder, og dernæst er der den almindelige, der sætter Haandværkeren istand til at kunne danne sig en bestemt Mening om Yderverdenen og navnlig om, hvad der falder indenfor hans Virksomhedskreds. I den Henseende mener jeg, at vi her i Landet have gjort forholdsvis lidt. Vor første Skoleundervisning har visseelig gjort stor Fremgang, og det er glædeligt, at Opmærksomheden er henvendt paa den, men den er dog ikke for Menigmands Børn saaledes, at den kan kaldes tilstrækkelig; naar de komme videre i Livet, maae de, naar de ville være dygtige Mænd, see at skaffe sig flere

Kundskaber. Der gjøres ogsaa Anstrengelser i den Retning fra andre Sider, og min Mening har ikke været, at man skulde gaae frem paa anden Maade, end man har gjort i analoge Tilfælde, hvori man har sagt: Lad os først see, om der er Alvor i Sagen, lad os først see, om de Vedkommende selv ville anstrenge sig, om Communerne og private Folk ville gjøre Noget for Sagen; først da ville vi træde understøttende til med et større Beløb end de 3,000 Rd., som Staten giver til et enkelt Institut i Kjøbenhavn og som Techniken hverken kan leve eller døe af. Her i Kjøbenhavn gjøres der store Anstrengelser, og i mange Kjøbstæder anstrenge man sig ogsaa, men Sagen kan ikke ret komme frem, hvortil der ogsaa er forffjellige Grunde. En af disse er den, at nogle af vore nogle og halvstjærdsfindtve Kjøbstæder ere saa smaa, at de have den største Banffelighed ved at bestaae under den Udvikling, der foregaaer her i Landet, ligesom paa andre Steder. Det er mærkeligt, at der ved den sidste Folketælling var nogle og tredive Kjøbstæder, som havde færre Indbyggere end St. Pederstræde her i Kjøbenhavn, som dog ikke er nogen overordentlig stærkt befolklet Gade, og det er derved ikke underligt, at de kunne have ondt ved at komme frem. At anvende Penge paa saadanne Steder vilde være at smide dem bort; men der er andre Communer, i hvilke der er Liv og Kraft, og der troer jeg, at Understøttelsen, naar man virkelig viser, at man vil frem og selv tager fat, vil være paa sit rette Sted. Det er just ikke her i Kjøbenhavn, at jeg mener, der skulde behøves saameget. Jeg troer, at naar det techniske Institut fik saa meget, at det kunde faae en efter Tidens Fordringer passende Udvidelse, behøvede man ikke at foretage videre for Kjøbenhavns Vedkommende. Det Øvrige maatte være Foreningernes Sag; saaledes som de gjøre det nu, maatte de gjøre det for Fremtiden, og de skulle staae paa deres egne Been, hvad jeg ogsaa troer, at de kunne; men, som sagt, omkring i Kjøbstæderne, hvor der viser sig Tendens til at komme frem, og hvor der lyder retfærdige Klager over, at man ikke kan komme frem, troer jeg, at Staten bør træde til med en Understøttelse, der i Forhold til de store